

## BEARN O LA SALA DE LES NINES (Llorenç Villalonga)

El mes de maig vam gaudir de la lectura de BEARN O LA SALA DE LES NINES de Llorenç Villalonga. En general, tothom va estar d'acord que la lectura havia estat molt plaent i s'ho havien passat d'allò més bé amb les excentricitats de Don Toni, el protagonista de tot plegat.

Villalonga, efectivament, té una vena còmica en els seus llibres malgrat que els temes que hi tracta són força profunds i transcendents, també reiteratius. La seva obra és el reflex d'una societat que està canviant i en la qual la seva família, la de l'autor, està signant el seu rèquiem. Potser per la imminència del toro que l'atrapa, Llorenç Villalonga prefereix riure-se'n alhora que deixar-ne testimoni en les seves novel·les.

L'escenari i els protagonistes duen un sol nom: Bearn, confonent la terra i el cognom, la possessió i el propietari. Bearn són Don Toni i Dona Maria Antònia, el mateix nom per a dos cosins germans als quals la saviesa genètica ja els priva de tenir fills que no tindrien cap possibilitat. El matrimoni és encara aquella noblesa rural mallorquina que viu bé malgrat estar arruïnada perquè tanquen els ulls a les evidències i perquè tenen àngels de la guarda que han decidit salvaguardar-los com a qualsevol espècie en extinció. Aquí el veritable narrador, Don Joan, és aquest àngel de la guarda. Fill bord de Don Toni, procura que al seu senyor no li manqui mai la possibilitat de viatjar i escriure i que a Dona Maria Antònia, que sempre el mira amb recel, no li falti mai la seva ensaïmada.

El llibre està dividit en dues parts i en dues formes de concebre la vida: una primera on Don Toni necessita experimentar-ho tot i el tot inclou ciència, tècnica, idees i dones, una concepció fàustica de l'existència; una segona part molt més pacífica i tranquil·la on Don Toni ja ha entès que la immortalitat només vindrà a través de l'escriptura i que l'únic que val la pena salvar en un món que s'extingeix és la memòria. Així queda fixada la gran idea que plana per tota la novel·la: el nom fa la cosa. És igual si és veritat mentre una memòria escrita ho consigni així. És igual si ets Bearn de sang o no perquè el et fa ser-ho és dur el cognom, per això Don Toni dubta de ser ell mateix un Bearn però a Don Joan, que sí que ho és, no li és atorgat el cognom de manera que els privilegis reconeguts a un o a l'altre són absolutament distants.

Don Toni escriu les seves memòries i en elles deixarà testimoni de tot el que ha significat la seva vida particular i la de la seva nissaga, l'origen del nom de les terres que ara heretaran burgesos i turistes volgudament ignorants. Mentre Don Toni va configurant les memòries, la seva dona Maria Antònia va perdent el cap: una metàfora? La memòria viva mor mentre la memòria escrita, adulterada o no, resta. I en ella ens basem posteriorment per jutjar, saber o decidir.

El llibre té una darrera part que va ser censurada mentre Franco era viu: la que dóna la segona part del títol, una sala de nines, una barreja de filies censurades. I així hem de reinterpretar el títol de la novel·la: Bearn i la sala de les nines és el mateix o una i l'altra són excloents? Com interpretem aquesta conjunció "o"?

Bona lectura!

Muntsa Farré